

پژوهشی در معماری آیینی دخمه‌های زرتشتیان

(مطالعه موردی: دخمه‌های مانکجی لیمجی هوشنگ هاتریا و گلستان بانوی یزد)

رویا شینی غلامپور^{۱*}، داریوش حیدری بنی^۲، محمد مهدی کریم نژاد^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مرمت بناها و بافتهای تاریخی، دانشگاه آزاد یزد، یزد.

^۲ دانشجوی دکتری مرمت بناها و بافتهای تاریخی و عضو هیئت علمی دانشگاه هنر اصفهان

^۳ عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یزد، گروه مرمت، یزد.

چکیده

شهر یزد جایگاه تعدادی از دخمه‌های تاریخی باقیمانده زرتشتیان است که بیانگر فصلی مهم و طولانی از فرهنگ و اعتقادات مذهبی رایج و حاکم در سرزمین پهناور ایران قبل از اسلام هستند. اگرچه دیگر دخمه‌گذاری مردگان انجام نمی‌شود، لیکن پیروان آیین زرتشتی هنوز به صورت اقلیتی دینی باقی مانده و در کنار دیگر ادیان به حیات خود ادامه می‌دهند. هدف از پژوهش، بررسی و شناخت معماری دخمه‌ها در آیین تدفین زرتشتی است. به دنبال دستیابی به این هدف، پرسشی که مطرح می‌شود این است که چه عوامل عملکردی و اعتقادی و آیینی در طراحی دخمه‌ها مؤثر بوده‌اند. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی-تحلیلی است که با توجه به ارزش‌های تاریخی و فرهنگی و هم‌چنین معماری زیبا و مکان‌یابی بکر آنها این مقاله ابتدا زرتشتیان و اعتقادات آنان و تدفین در آیین زرتشتی را به اجمال معرفی کرده و پس از آن با معرفی دو دخمه مانکجی لیمجی هوشنگ هاتریا و گلستان بانو به مطالعه تطبیقی- آنها پرداخته است. نتایج این مقاله، نشان دهنده آن است، که دخمه‌ها دارای ویژگی‌های معماری بکر و دست نخورده‌ای هستند که مطالعه و ساخت آنها منجر به شناسایی و شناخت بیش‌تر و بهتر گوشه‌ای از معماری ایرانی خصوصاً معماری تدفینی گردید. هم‌چنین مشخص شد که طراحی و ساخت دخمه‌ها بر اساس اعتقادات دین زرتشتی در مورد سرنوشت جسم و روح انسان، پس از مرگ است. به همین جهت معماری آنها به جز برخی تفاوت‌ها و اختلاف‌های جزئی، در کل یکسان و واحد است.

واژگان کلیدی: معماری دخمه، دخمه مانکجی و گلستان بانو، دین زرتشت، آیین تدفین، یزد.

A research on the ritual architecture of Zoroastrians tower of silence, A case study of Maneckji Limji Hushang Hataria and Golestan Banoo towers of silence in Yazd

Roya Shini Gholampour

M.A. Student of Historical Monuments and Textures Restoration , Islamic Azad University , Yazd Branch, Yazd

Darius Heidari Bani

Ph.D. Student of Historical Monuments and Textures Restoration and Faculty Member , University of Art, Isfahan

Mohammad Mehdi Karimnejad

Faculty Member , Islamic Azad University , Yazd Branch , Department of Restoration, Yazd

Abstract:

Yazd city is the place of a number of historical towers of silence remaining from Zoroastrians which indicates an important and long chapter of the ruling religious beliefs and culture in the vast land of Iran before Islam. Though placing the dead people in towers of silence is not made any more , but the followers of Zoroastrian religion still have remained as a religious minority and continue their life besides other religions. The purpose of this research is to study and identify the architecture of tower of silence in the burial rites of Zoroastrians. Pursuing to achieve this goal , the question which is raised is that what functional , ideological and ritual factors have been effective in the design of towers of silence. The research methodology is of the type of descriptive -analytic researches . Considering the historical and cultural values and also the beautiful architecture and their unique location , this article has firstly introduced the Zoroastrians and their faiths and burial in the Zoroastrian religion precisely and then introducing two towers of silence of Maneckji Limji Hushang Hataria and Golestan Banoo , it has dealt with their comparative studies. The results of this article shows that the towers of silence have unique and intact architectural features whose study and identification will lead to the better study and identification of a part of Iranian architecture in particular the burial rites. Also it was specified that the design and construction of towers of silence are based on the beliefs of Zoroastrians on the fate of body and spirit of human after the death. For this very reason , their architecture with the exception some slight differences is in total united and the same.

Keywords: Tower of Silence Architecture, Maneckji Limji Hushang Hataria and Golestan Banoo Towers of Silence, Zoroastrianism, Burial Ritual , Yazd .